

Pcháčí, pchálé, pichláčí ...

a řadu dalších valašských názvů používáme pro pcháče a bodláky a všechny další rostliny, které mají ostré trny a špičaté zuby. Takovou pichlavou rostlinou je i **pupava bezlodyžná, latinsky *Carlina acaulis***.

Většina bodláků a pcháčů jsou statné rostliny pokryté tuhými pichlavými ostny, ale pupava je jiná. Roste přitisknutá k zemi. Má tak krátkou lodyhu, až se zdá, že listy i květ (botanicky správně úbor) vyrůstají přímo ze země. Ve středu je velký květ a do všech stran vybíhají tuhé, zubaté a velmi pichlavé listy.

Proč se pupava tak tiskne k zemi a neroste do výšky? Protože se přizpůsobila paseným suchých stráním, kde ji taky nejčastěji najdeme. Pasoucí se krávy nebo ovce spásají trávu, ale pichlavým a jedovatým rostlinám se vyhýbají. A tak má pupava dostatek světla a tepla i těsně u země. Nikdo a nic ji nestíní. Nebezpečí pro pupavu nastane, když pastva zmizí a všude kolem začne bujně růst tráva a plevel. Ta pak pupavu zastíní. **Ještě několik let dokáže pupava přežít i ve vysoké trávě, ale nakonec zahyne.**

Pupava je známá díky své kráse. Kvete na podzim a často si ji přineseme z podzimní procházky domů. Pupava může také napovědět pozornému kolemjdoucímu, jaké bude počasí. Za sucha se její bílé květy otevírají a za vlhka zavírají. **Chcete-li mít pěknou usušenou pupavu, vydejte se na ni proto za pěkného slunného počasí, kdy jsou květy otevřené.**

Vzpomínáte si, jak jste si ještě jako děti na ní pochutnávali? Takové ochutnání pupavy ovšem vyžaduje jistou dávku statečnosti, protože dostat se přes pichlavé listy a při tom se o ně nepopíchat, není jen tak. Nejlépe je nožem vyříznout celou pupavu ze země, odstranit listy a svrchní část velkého květu. Naspod se pak skrývá bílá dužnatá vrstva, která chutí připomíná kedluben.

Téměř zapomenuté jsou léčivé vlastnosti pupavy. Pupava byla kdysi slavnou léčivou až zázračnou rostlinou a pěstovala se ve všech klášterních zahradách. Používán byl kořen, který je hořký a silně

aromatický až páchnoucí, a byl prodáván v lékárnách pod názvem „rákosový kořen“ nebo „kořen divokého artyčoku“.

Pupava neodmyslitelně patří k Valašsku a navíc je krásná usušená, proto bývá námětem valašských umělců. Škoda jen, že s mizející pastvou a zarůstáním luk mizí z Valašska i stovky a tisíce kusů této nádherné rostliny.

Autor: Jana Tkačíková, botanik Muzea regionu Valašsko, Valašské Meziříčí